

Tlačová konferencia Národnej banky Slovenska

dňa 18. 12. 2018

Martina Vráblik Solčányiová, hovorkyňa NBS

Dobrý deň, vítam vás na dnešnej tlačovej konferencii k Strednodobej predikcii P4-Q. Predikciu dnes uvedie pán guvernér NBS Jozef Makúch a prezentáciu bude mať následne viceguvernér Národnej banky, pán Ľudovít Ódor. Embargo platí do skončenia tlačovej konferencie. Pán guvernér, nech sa páči.

Jozef Makúch, guvernér NBS

Ďakujem pekne, takže ešte raz dobrý deň. Banková rada Národnej banky Slovenska prerokovala poslednú tohoročnú strednodobú predikciu, ktorej horizont bol predĺžený do roku 2021. Makroekonomický vývoj Slovenskej republiky ovplyvňuje zmierňovanie zahraničného dopytu a slabší vývoj v eurozóne v III. štvrtroku 2018. Slovenská ekonomika však profitovala z dynamického vývozu automobilov, nakoľko nové modely produkované na Slovensku už spĺňali prísnejšie emisné štandardy a nedošlo tak k prepadu produkcie ako vo viacerých iných európskych krajinách. Rast hrubého domáceho produktu bol v III. štvrtroku vysoký aj vplyvom revízie historického časového radu. Národná banka Slovenska pristúpila k zvýšeniu odhadu rastu ekonomiky Slovenskej republiky na 4,2 % v tomto roku a v roku 2019 by dynamika hrubého domáceho produktu mala kulminovať na úrovni 4,3 % a to vplyvom nábehu produkcie novej automobilky. Očakáva sa, že nárast výrobných kapacít sa odzrkadlí aj vo vyššom domácom dopyte, keď sa príjmový efekt premietne do zrýchlenia súkromnej spotreby. Slabší zahraničný dopyt sa však v horizonte prognózy prejavil v zmiernení odhadu dynamiky exportov, v dôsledku čoho sa znížil aj odhad rastu ekonomiky na rok 2019 v porovnaní s predchádzajúcou predikciou. Pozitívny efekt zvýšenia produkcie automobilového priemyslu by mal postupne doznievať a ekonomika Slovenskej republiky by sa mala aj vplyvom cyklického oslabovania spomaľovať na 4 % v roku 2020 a na 3,1 % v roku 2021.

Aktuálny vývoj na trhu práce naznačil mierne spomalenie rastu zamestnanosti, čo súvisí predovšetkým s nedostatkom pracovných síl. Zvyšujúci sa dopyt po pracovnej sile sa prejavuje v náraste plátov, ku ktorému významne prispieva aj verejný sektor. Po odznení tohto vplyvu a v dôsledku zmierňovania rastu ekonomiky by sa mal rast miezd postupne tiež spomaľovať v strednodobom horizonte. Podobný vývoj sa očakáva aj v zamestnanosti. Najmä vplyvom napätia na trhu práce a horšieho demografického vývoja sa bude v menšej miere dať zaplňať pracovné miesta a to aj napriek znižovaniu miery nezamestnanosti až na úroveň

5,5 % v roku 2021. Inflácia by mala dosahovať úrovne v blízkosti 2,6 %, pričom pri znižujúcich sa príspevkoch cien energií by mal byť inflačný impulz v horizonte predikcie tvorený dopytovou infláciou. Tá by mala byť podporovaná rastom disponibilného príjmu a konečnej spotreby. Riziká predikcie pre vývoj ekonomiky pretrvávajú smerom nadol, a to najmä v dôsledku existujúcej globálnej a geopolitickej neistoty. Globálne finančné trhy takisto naznačujú možnosť spomaľovania ekonomického rastu. V cenovom vývoji sú riziká ovplyvnené administratívnymi opatreniami vlády smerom nahor v roku 2019 a smerom nadol v roku 2020. Z odhadov vývoja globálnej ekonomiky a zahraničného dopytu je zrejmé, že ku koncu horizontu predikcie dochádza postupne k obratu v rámci ekonomického cyklu. To znamená, že je potrebné v maximálnej miere využiť dobré časy na výraznejšiu konsolidáciu verejných financií a tým vytvoriť priestor pre ich proticyklické pôsobenie. Zároveň aktuálny vývoj potvrdzuje potrebu podpory investícií a inovácií štrukturálnymi reformami, aby si slovenská ekonomika dokázala udržať svoj silný rast aj po odznení impulzu z rozširovania výrobných kapacít v automobilovom priemysle. Ďakujem pekne.

Ludovít Ódor, viceguvernér NBS

Pekný deň vám prajem, tak ja by som len doilustroval stanovisko bankovej rady niekoľkými obrázkami. Vyhľadal som aj poslednú predikciu v roku 2017 a je z toho zrejmé, že najmä na tento rok v zásade nedošlo k výrazným zmenám od toho, čo Národná banka čakala pred rokom. Týka sa to takisto aj rastu a inflácie, sú tam minimálne zmeny. To, čo sa možno za ten rok zmenilo, sú dve veci: Jednak trh práce bol trošku silnejší než sa čakalo v tomto roku a to sa odzrkadlilo aj v raste zamestnanosti, ale aj vo vyššom raste napríklad miezd v ekonomike. Takže tie domáce faktory, ktoré ťahajú našu ekonomiku sú silnejšie než sme napríklad čakali pred rokom. Na druhej strane – to, čo išlo možno k horšiemu je to, že tie geopolitické riziká a faktory, ktoré zasahujú do obchodnej výmeny, najmä teda niektoré snahy zavádzať tarify, tak to na druhej strane trošku brzdia ten náš optimizmus ohľadom budúceho vývoja. Takže toľko asi len, keď porovnáme tú dnešnú predikciu s tou, s ktorou sme prišli pred rokom. A teraz by som v krátkosti prešiel hlavné body. Niekedy človek sa musí zamyslieť nad sebou, keď ide sám proti všetkým ostatným, ale tento krát v prípade Slovenska je to dobré – v automobilovom priemysle všetky významné zahraničné trhy klesali kvôli tým normám, ale u nás vzhľadom na rozširovanie výrobných kapacít a z toho titulu, že sme nemali problém s týmito testami, tak práve naša produkcia bola relatívne výrazná, na druhej strane treba povedať ale to, že oslabenie automobilového priemyslu v Európe má negatívny efekt na tie firmy naše, ktoré sú subdodávateľmi pre európsky trh. Takže dá sa to tak zhrnúť, že

zahraničný dopyt je o čosi slabší v roku 2018, na druhej strane ale došlo aj k revízii údajov o HDP, ktoré vlastne zvýšili trošku tú predikciu na tento rok o dve desatiny, a tým, že ten bázičný efekt bude vyšší pre rok 2019, tak sa znižuje naopak rok 2019 o tie isté dve desatiny dole. Čo sa týka takého strednodobého vývoja, budem mať k tomu ešte jeden graf – tak ak nezoberieme do úvahy tie faktory, ktoré dočasne zvyšujú náš potenciál ako investície v automobilovom priemysle, tak v zásade ten ekonomický rast sa vráti na nejaké úrovne v blízkosti 3 %. Na trhu práce zatiaľ posledné mesiace nepriniesli také informácie, ktoré by nás nútili zmeniť významne našu predikciu alebo náš pohľad na dynamiku v nasledujúcom období. Mzdy by mali taktiež dynamicky rásť, tieto mzdy budú podporené aj teda relatívne silným zvyšovaním miezd vo verejnej správe.

Inflácia – tam sú taktiež protichodné faktory – zo zníženia cien ropy krátkodobého, čo sa premietne samozrejme v najbližších týždňoch, mesiacoch do cien pohonných hmôt, ale na druhej strane regulované ceny budú ťahať infláciu smerom nahor. Keď odhliadneme od tých faktorov, na ktoré vlastne menová politika nemá až taký významný vplyv – to znamená, že ceny ropy a potravín – tak tá dopytová inflácia zatiaľ je na relatívne nižších úrovniach na tom strednodobom horizonte, ale čakáme, že vzhľadom na ten silný domáci dopyt postupne tie tlaky sa pretavia do cien služieb. Čo sa týka rizík, tak ako som už spomínal, keď sa pozrieme cez naše hranice, tak to vonkajšie prostredie vysiela také signály, ktoré ukazujú na riziká smerom nadol, čo sa týka rastu a reálnej ekonomiky. Ako bolo povedané v úvodnom slove – aj finančné trhy ukazujú, že nemôžeme vylúčiť nejaké významnejšie korekcie, na druhej strane v cenách vidíme riziká tak nahor, aj nadol. Čo sa týka roku 2019, tak tam je odvod pre reťazce, a 2020 smerom nadol – a to sú obedy zadarmo.

Ešte zopár teda aj grafických ilustrácií našej novej prognózy: Keď sa pozrieme na tie technické predpoklady, na ktorých je postavená naša najnovšia prognóza, tak v zásade môžeme spomenúť dve veci – jednak cena ropy je teda výrazne nižšia, predovšetkým pre rok 2019, ale na druhej strane vidíme, že na horizonte prognózy 2018-2019 zahraničný dopyt bol revidovaný smerom nadol, čo ste určite zachytili vlastne aj v prognózach Európskej centrálnej banky, ktoré boli len nedávno zverejnené. Takže aj vzhľadom na tieto udalosti, aj vzhľadom na tú spomínanú revíziu, tak dve desatinky sme išli hore v raste 2018 a dve desatinky 2019, pohľad na 2020 zatiaľ nebol výrazne teda zmenený. Možno aby sme dokreslili, že prečo vlastne centrálna banka očakáva, že zrazu z 2021 taký výrazný prepád ekonomického rastu zo 4,0 na 3,1 – či nás čaká nejaká veľká kríza alebo niečo podobné – nie, je to len vzhľadom na tie efekty, ktoré odznejú v automobilovom priemysle – tam naľavo na tom grafe môžete vidieť – to, čo je čierne, to je rast, ktorý by bol vtedy, keby sme odrátali všetky tie zvyšovania

kapacít v automobilovom priemysle – a tam už nevidíte nejaký silný prepád, tam vidíte - povedal by som - také prirodzené spomaľovanie rastu. Ale inak povedané – keby sme to chceli rozmeniť na drobné z druhej strany, tak môžeme vidieť, že to, že máme v súčasnosti rast okolo 4 %, to je z veľkej časti aj dôsledok týchto investícií a práve preto – ako bolo spomínané v úvodnom slove – ak by sme chceli tieto 4 % dlhšie udržať, tak by sme potrebovali nejaký ďalší impulz v podobe najmä teda štrukturálnych reforiem alebo nejakých nových investícií, inak ten rast sa vráti niekde na úroveň nejakého rovnovážneho rastu, čo odhadujeme na úrovni zhruba 3 %, 3,1 v roku 2021. Čo sa týka teda ekonomického cyklu, tak otvára sa teda pozitívna produkčná medzera, to znamená, že môžeme hovoriť o postupnom prehrievaní ekonomiky a to vidíme tak naľavo, kde sú tie stĺpce vyznačujúce produkčnú medzeru a takisto napravo, kde vidíme rovnovážnu úroveň nezamestnanosti, čo v súčasnosti odhadujeme na horizonte prognózy do blízkosti 7 %, tak tie momentálne dobré časy na trhu práce ukazujú, že tie skutočné čísla môžu ísť teda pod 6 % na horizonte prognózy.

Čo sa týka trhu práce, tak vzhľadom na to, že tam naozaj nie sú nejaké výraznejšie prekvapenia oproti našej predchádzajúcej prognóze, tak píšeme, že sú to len také nejaké kozmetické zmeny, takže možno jediná dôležitá vec na tom grafe je, že stále – ako aj v minulosti – predpokladáme, že nárast miezd bude predbiehať pred produktivitou práce, čo môže zhoršovať teda cenovú konkurencieschopnosť slovenskej ekonomiky. Čo sa týka inflácie, tak tá modrá farba ukazuje na grafe vľavo vlastne dopytovú infláciu, ale vidíme, že tá dynamika dosť výrazne je ťahaná aj potravinami a energiami a ten modrý štvoruholník nevykazuje nejakú prudkú zmenu na horizonte prognózy, čo ale nie je len fenomén Slovenska v zásade, keď sa pozriete aj na predikcie ECB, tak vidíte, že tá jadrová inflácia napriek relatívne dynamickým trhom v niektorých krajinách eurozóny zaostáva vlastne za nejakými vzťahmi, ktoré sme tu mali v minulosti, takže zatiaľ tá dopytová inflácia nevyzerá nejak explozívne na horizonte prognózy a preto sme aj my pristúpili k zníženiu odhadu na roky 2019 a 2020.

Čo sa týka rizík, tak tie riziká na celom horizonte pre HDP sú smerom nadol, ako som spomínal – protekcionizmus, geopolitické napätie, Brexit, finančné trhy – všetko ukazuje smerom dole. Na druhej strane to čo je ale pozitívne a trochu vyvažuje ten vývoj, je silný domáci dopyt, to znamená, že momentálne rast našej ekonomiky stabilne stojí na dvoch nohách – aj na domácom, aj na zahraničnom dopyte a tým pádom keď aj jedna noha bude trochu slabšia, tak stále ešte očakávame stabilný rast hospodárstva. Čo sa týka inflácie, tak v 2019 sú mierne riziká smerom nahor aj vo väzbe na ten odvod, ktorý bol schválený v parlamente a v 2020 mierne teda nadol. Čo sa týka fiškálneho výhľadu, tam – ako už bolo

prezentované aj v komentári pre návrh rozpočtu – v zásade Národná banka očakáva v budúcnosti deficit niekde na úrovni 0,5 % HDP, takže v zásade niekde tam, kde aj Európska komisia, možno o čosi menej ako Rada pre rozpočtovú zodpovednosť. Takže aby som to celé zosumarizoval – tak také vážnejšie zmeny boli naozaj na úrovni dvoch desatín, čo nemôžeme považovať za niečo podstatné oproti P3Q, takže tá prognóza v zásade zatiaľ potvrdzuje ten vývoj, čo sme čakali aj pred tromi mesiacmi s tým, že možno viacej rizík je z vonkajšieho prostredia a tieto riziká sú ale z časti tlmené relatívne dobrým domácim dopytom. Takže takto by som nejak uzavrel našu strednodobú predikciu pre teda P4Q na najbližšie tri roky. Ďakujem pekne za pozornosť.

TV JOJ

Taká možno otázka – v tom 2021 vidíte ten prepád taký, že by to malo zatriasť aj zamestnanosťou alebo tie 3 % sú klasicky dosť na rast a iba to vlastne utlmí tú aj tak vysokú poptávku po práceschopných kvalifikovaných ľuďoch – čiže vlastne pre nich bude dobré alebo naopak či by to bolo zlé pre bežných ľudí. Druhá otázka na pána guvernéra – končíte vo funkcii, že možno ako to vnímate to vaše pôsobenie, či je niečo, čo by ste chceli urobiť inak, keby sa dalo? Jasné, že sme pod ECB, v eurozóne, napriek tomu možno aj taká otázka – čo hovoríte na vášho potenciálneho nástupcu, ale aj na viceguvernéra prípadného a tak ďalej - že takéto nejaké hodnotenie. Ďakujem obidvom pánom.

Ludovít Ódor, viceguvernér NBS

Možno k tej ľahšej otázke – to je zamestnanosť na tom horizonte – v zásade trochu ste spomenuli už aj vo vašej otázke, že na trhu práce je čoraz ťažšie nájsť kvalifikovaných ľudí a ten pokles hospodárskeho rastu súvisí aj s tým, že nevieme zatiaľ jedna k jednej kompenzovať to spomalenie napríklad zvýšenou produktivitou práce a práve preto podobný vývoj môžeme čakať aj v dlhšom horizonte, kedy dokonca môže dôjsť k poklesu celkovo pracovnej sily kvôli starnutiu populácie. Aj preto sme v tom úvodnom slove spomínali niektoré reformy, ktoré by teda boli – mali by byť zamerané skôr na tú produktivitu práce, lebo na tom naozaj dlhšom horizonte čoraz menej sa môžeme spoľahnúť na potenciál v pracovnej sile, takže skôr tá produktivita práce bude musieť ťahať naše hospodárstvo, keď sa na to pozrieme na takom dlhšom horizonte.

Jozef Makúch, guvernér NBS

Ja by som teraz odporúčal, aby sme sa venovali predikcii a keď skončíme otázky predikcie, potom môžeme urobiť druhý blok, ktorý sa už predikcie netýka. Takže nech sa páči, poďme ešte k predikcii.

Reuters

Ďakujem pekne, no nie je to celkom k predikcii, je to k Európskej centrálnej banke – prezident Draghi minulý týždeň zhodnotil tie riziká pre ekonomický rast v eurozóne ako všeobecne vyrovnané, použil slovo broadly balanced, no približujúce sa smerom k nižšiemu rastu. Čo bude znamenať pre politiku Európskej centrálnej banky ak sa ten rast bude naďalej spomaľovať a ak v I. štvrtroku ECB ďalej bude zhoršovať ten výhľad rizík? Chcem sa spýtať na váš názor, lebo niektoré hlasy sa tam ozývali také, že by mal byť ten forward guidance ešte opatrnejší, že by sa ten guidance už mal zmeniť, že tie riziká pre rast sú smerom dole. A naopak rakúsky guvernér Nowotny povedal, že ECB splnila svoj inflačný cieľ a že by mala zvýšiť úrokové sadzby čím skôr – takže kde ste vy medzi týmito jastrabími a holubičiami názormi? Ďakujem pekne.

Jozef Makúch, guvernér NBS

Takže asi odpoveďou nesklamem, odpoviem ako obyčajne, že nebudem špekulovať do budúcnosti a môžem naozaj len potvrdiť, že pokiaľ ide o načasovanie trebars budúceho zvyšovania sadzieb, nie je to len otázka času – kedy – ale aj otázka stavu ekonomiky, čo vy naznačujete. Čiže určite bude potrebné stále sledovať stav ekonomiky, jej vývoj a v prípade, že ten vývoj bude taký, ako hovoríte, je dosť možné, že bude potrebné zvážiť prípadne preformulovanie forward guidance, ale momentálne platí to, čo schválila Rada guvernérov a to, čo komunikoval pán Draghi, takže nemám najmenší dôvod to spochybňovať ani k tomu niečo dodávať. Čiže dôležitý je čas, ale hlavne stav ekonomiky.

Hospodárske noviny

Ja by som sa vás opýtal – pokiaľ ste hovorili o rizikách na infláciu, spomínali dva faktory, to sú tie bezplatné obedy na jednej strane, na druhej strane je ten odvod pre maloobchodné reťazce – v zásade ide o – keď to úplne zjednodušíme – ide o ako keby vyššiu mieru prerozdelenia zo strany štátu a všeobecne môžeme očakávať, že táto miera prerozdelenia ešte asi bude viac posilňovaná keď sa pozrieme na tú ekonomiku ako celok – je to taká trošku filozofickejšia otázka – práve to, že keď tá vláda chce viac sa podieľať na tom prerozdeľovaní

– je to pre tú ekonomiku dobré alebo naopak bolo by lepšie keby možno ten disponibilný príjem ostal a stúpala domáca spotreba?

Ludovít Ódor, viceguvernér NBS

Tie riziká, čo sa týkajú inflácie, tak to sú vyslovene z tých administratívnych úprav, ktoré sú a my to berieme v zásade ako niečo, čo neovplyvňuje tú strednodobú prognózu, ale musíme to brať do úvahy vzhľadom na to, že tieto veci sú v spotrebiteľskom koši. Čo sa týka samotnej snahy, že či prerozdeľovať menej alebo viacej, tak väčšinou Národná banka nerobí odporúčania pre vládu, že či majú znižovať dane alebo zvyšovať výdavky, na druhej strane to, čo je kľúčové a odznelo to aj v úvodnom slove, že aj vzhľadom na ten náš cyklický vývoj, kedy naozaj z tých domácich zdrojov máme silný ekonomický rast a tie domáce zdroje najmä generujú daňové príjmy, tak by bolo dobré bez ohľadu na to teda, že ktorým spôsobom, ale bolo by dobré posilniť element konsolidácie, lebo ako vidíme – tie štvorpercentné rasty tú nebudú navždy.

Trend

Ja sa ešte vrátim k tým rizikám, mňa zaujali hlavne tie riziká smerom nadol z obedov zadarmo – pokiaľ viem, tak vláda hovorí, že to je dosť marginálna vec, z rozhovorov s riaditeľkou školy môjho syna zisťujem, že to nie je až taká marginálna vec pre nich – teda myslíte si, že to bude mať nejaký fakt, že veľký dopad na tú infláciu?

Ludovít Ódor, viceguvernér NBS

Ak teda môžem, tak na tomto slide napravo – samozrejme nie je to možno až tak dobre vidieť, ale tam je to vyčíslené vo väzbe na to, akú váhu to má v spotrebiteľskom koši – tak ten celkový efekt by mohol byť zhruba -0,12 na infláciu, tu nehovorím o nejakom výraznom prepade inflácie, ale skôr je to niekde na úrovni tej jednej desatiny pre infláciu. A to teda vyplýva z toho, že zatiaľ je to v spotrebnom koši a keď teda budú zadarmo, tak zase tá cena sa tam zmení.

Bloomberg

Ja by som sa vrátil k tomu guidance a k tomu zvyšovaniu sadzieb – každopádne z cien aktív na trhu sa dá vyčítať, že trhy vidia prvé zvyšovanie až v roku 2020, nič budúci rok – je to niečo s čím ste vy OK, čo vám dáva zmysel? Ďakujem.

Jozef Makúch, guvernér NBS

Tak opäť nevidím dôvod komentovať pohľad trhov, nakoniec aj trhy majú rôzny názor na to, nie je všetko jednotný, monolitný názor, že 2020 – je tam veľa takisto respondentov, ktorí hovoria, že to bude v 2019, ale hovorím – nie je mojou úlohou to komentovať. My sa neriadime tým, čo chcú trhy, nechceme ich samozrejme ani prekvapovať, preto robíme forward guidance, ale riadime sa tým, ako sa vyvíja ekonomika, ako sa vyvíjajú riziká, ktorým my musíme čeliť a je to naozaj značná neistota, pokiaľ ide o geopolitické faktory, protekcionizmus, zraniteľnosť rozvíjajúcich sa trhových ekonomík a už spomínaná volatilita finančných trhov. Veľmi dôležitá je tam, čo by som možno aj zdôraznil, teraz je práve fiškálna disciplína, ktorá je dosť výrazne ohrozená – či už je to Taliansko, Francúzsko a viem si živo predstaviť, že takýto príklad by našiel nejakú takú úrodnú pôdu aj u nás na podobné úvahy – keď môžu tí iní nedodržiavať, prečo by sme mali my niečo dodržať, prečo by sme aj my niečo tým ľuďom nedali – poviem to tak vyložene jednoducho a populisticky. Čiže naozaj, sú to veľmi veľké riziká aj pre finančnú stabilitu, rozpočtovú stabilitu a vôbec – parametre, ktoré sa roky budovali, systémy, ktoré sa roky nastavovali sú v ohrození.

Martina Vráblik Solčányiová, hovorkyňa NBS

Nech sa páči, ďalšie otázky – tak v prípade, že nie, tak môžeme.

Jozef Makúch, guvernér NBS

Ideme na tú druhú tému, takže myslím, že nie je teraz naozaj potrebné, aby som nejako rekapituloval a robil nejaké hodnotenie, tých hodnotiteľov bude určite dosť – za tých deväť rokov sa tu urobilo veľmi veľa roboty. Sme pozavádzali veľmi veľa nových systémov, nových prvkov, ktoré veľmi dobre fungujú. Či už to bol platobný styk, ochrana spotrebiteľa, SSM a vôbec adaptácia na eurozónu, pretože som nastúpil, keď euro nemalo na Slovensku ešte ani rok, čiže bola to naozaj veľmi pekná, zaujímavá robota, veľmi veľa výziev, ktoré, myslím si, že banka zvládla. Banka je v konsolidovanom stave či už personálne, odborne a systémovo, tak myslím, že – neviem – Ľudo možno potvrdí alebo má iný názor, že sa tu urobil kus roboty, čo samozrejme neznamená, že sa nedalo veľa vecí urobiť prípadne inak. Každý sme iný a robíme to ináč, čiže do budúca je tam veľmi veľa výziev, ktoré vyplývajú aj z tejto predikcie, kde vidno, že tie dobré časy - podľa toho, čo sme tak veľmi jemne naznačovali – budú kulminovať budúci rok podľa našej predikcie na 4,3 a potom môžeme očakávať postupné zmeny pokiaľ ide o ekonomický cyklus – samozrejme s dopadmi do všetkých sfér života, s dopadmi aj na Národnú banku ako inštitúciu, ktorá má svoje veľmi

dôležité miesto. Pokiaľ ide o to, že čo vlastne, prečo vlastne – neviem, niečo také som tam počul – ja to veľmi jednoducho sa pokúsim povedať – viac-menej zopakujem stručne to, čo som hovoril na seminári v Tatrách – hovoril som vždy o Národnej banke Slovenska, nie o parlamente, o niečom inom. A myslím si, že to, čo môžem pre Národnú banku Slovenska urobiť, je práve to, že dať priestor, aby v časoch, ktoré nás čakajú či už ekonomicky alebo spoločensky, ktoré osobne - je to opäť môj subjektívny pohľad na vec – hodnotím ako veľmi volatilné a neisté po roku 2021, by bolo dobré, keby vedenie Národnej banky bolo stabilné. Čiže guvernér, ktorý teraz príde, by mal mať presah mandátu, dost' výrazný presah mandátu za rok 2021, kedy by som ja končil. Čiže vyberať guvernéra vo veľmi volatilných či už politicky, ekonomicky alebo iných časoch, by som pokladal za oveľa väčšie riziko ako teraz. A vôbec to nie je o Národnej rade – a ktorá Národná rada – mohol by som povedať – najlepšia bola vtedy, keď mi dali druhé obdobie, že – 105 hlasov – ale to je tiež rovnako blbosť. Nikdy som nespochybňoval ani legitimitu, ani kvalitu parlamentu – čo mi bolo vkladané do úst, vždy som hovoril o tom, že tá budúcnosť bude volatilná, že osobne som toho názoru, že keď bude koalícia z päť a viac veľmi rôznorodých subjektov, osobnostne rôznorodých, programovo rôznorodých, dokonca aj kultúrne rôznorodých, tak je to veľký prvok neistoty a volatility a nie som politológ, aby som prognózoval koľko to vydrží a aké tie otrasy budú, ale naozaj si myslím, že vtedy by bolo dobré, aby to vedenie Národnej banky sa nestalo súčasťou nejakých licitácií a nejakých podobných vecí, ktoré pri zmene funkcií guvernéra určite sú. Čiže legitimita parlamentu – mám na to veľmi jasný názor – akonáhle je zvolený, je legitímny, tam nie je o čom uvažovať. Pokiaľ ide o reprezentatívnosť parlamentu, volebný systém neumožňuje zvoliť reprezentatívny parlament, ale to trvá ešte od deväťdesiatych rokov, čiže to nie je nič nové. Všetci pri nástupe sa snažia nejako sľubovať alebo niečo, že ten systém sa zmení, ale nikto ho nezmenil, pretože každý nakoniec zistí – to je jedno, či to bola ľavicová, pravicová alebo hocijaká skupina, ktorá vládla v tomto štáte – že ten systém im vlastne vyhovuje. Čiže parlament nereprezentuje ani regióny, ani voličov, reprezentuje politické strany. A politické strany ten parlament tvoria po svojom. Čiže sú tam nejakí mienkotvorcovia, ktorí vo veľkých stranách – je to samozrejme menší počet, pretože majú veľa mandátov, malá strana má menšiu možnosť lavírovať – a títo ľudia tvoria parlament. Títo ľudia rozhodujú a ten zbytok, to je bohužiaľ tá masa – neviem to odhadnúť, koľko je to, či je to dve tretiny parlamentu alebo tri štvrtiny – ktorá je tam len na to, aby poslušne plnila, či už koalíčné alebo iné dohody a príkazy svojich klubov. Bohužiaľ to je ale môj subjektívny názor – a toto keď sa nezmení, tak nebudeme mať reprezentatívny parlament. A myslím, že ani budúci parlament teda nemá dôvod byť reprezentatívny. Bolo samozrejme veľa iných

okolností, ktoré som pri tomto zvažoval, ale myslím, že to nie je potrebné rozvádzať. Pán Kačalka možno vie, o čom hovorím.

Ešte som sa nevyjadril k nástupcovi – takže pokiaľ ide o pána Kažimíra, takže tam nemám žiadnu obavu, myslím si, že nie je celkom fér hovoriť o politickej závislosti a neviem čom dopredu. Čiže to je naozaj – pokiaľ ide o voľbu, tá je vždy politická, lebo to navrhuje vláda, volí parlament a menuje prezident – to sú jednoducho politické inštitúcie, politické orgány – tak je pochopiteľné, že volia politicky. Dôležitý je potom výkon. Nakoniec aj zákony nehovoria o tom, čo je predtým, ale čo je potom, aby ten guvernér, viceguvernér boli schopní vykonávať svoju robotu apoliticky. Myslím, že v tejto bankovej rade sa to celkom úspešne darilo, žiadnej strane sme – hoci niekedy opozícia by bola privítala, niekedy koalícia – nedržali stranu. Robili sme si svoju robotu úplne nezávisle od politických požiadaviek, či už z tej alebo z inej strany. Čiže toto je podstatné, aby ten výkon bol apolitický, v tom je apolitičnosť, tak to nakoniec definuje aj zákon. Takže k politike nevidím dôvod sa vyjadrovať a k politizácii tohto mám skôr negatívny postoj. Pokiaľ ide o schopnosť vykonávať funkciu, tak tu mám dosť jednoznačný názor, ktorý som nakoniec – pokiaľ ide o pána Kažimíra – prezentoval. Pán Kažimír splňa všetky nároky, či už vzdelanie, odbornosť, prax, ktorú naozaj veľmi kvalitnú získal či už to je štátny tajomník, minister financií, ale hlavne čo som zdôrazňoval stále je aj to, že ako člen eurogrupy a týchto medzinárodných inštitúcií ide s oveľa lepšou výbavou do funkcie, ako som išiel ja. Ja som tú výbavu nemal odkiaľ mať takú – na takej úrovni. Chodil som síce do CESR, ale to je z hľadiska tohto veľmi úzka štrukturálna záležitosť finančných trhov. Čiže z tohto hľadiska je pán Kažimír naozaj na funkciu odborne a aj nakoniec vzdelanostne a ľudsky veľmi dobre pripravený. Takže tam nemám žiadnu pochybnosť.

Pokiaľ ide o druhého kandidáta, tak môj názor je, že tam prevládla koalíčná disciplína nad posudzovaním odbornosti, slušnejšie to povedať neviem. Pokiaľ ide o to, tak požiadavky zo zákona – úplné vysokoškolské vzdelanie univerzitného smeru – Agronomickú fakultu VŠP – je to môj subjektívny názor – nepokladám za tento typ vzdelania. By som aj uvažoval, keby to bola ekonomicko-prevádzková fakulta tejto školy, či je to ono. Čiže podľa môjho názoru to vzdelanie, pokiaľ ide o druhý stupeň univerzitného vysokoškolského vzdelania, je minimálne potrebné zvážiť. Môj subjektívny názor je, že zákonné podmienky naplnené neboli. Ďalej zákon hovorí o náležitých odborných vedomostiach, skúsenostiach, odbornej spôsobilosti – prax v regionálnych štruktúrach niekedy v deväťdesiatych rokoch, čo je hrozne dávno – podľa môjho názoru naozaj nie je postačujúca, pretože finančný systém, finančný sektor je úplne inde. Medzitým sme vstúpili do únie, vstúpili sme do eurozóny, vzniklo SSM, pribudla tu

ochrana spotrebiteľa, hromada iných veľmi dôležitých vecí, z ktorých bohužiaľ pán kandidát podľa mojich vedomostí, ktoré mám len z dokladov, ktoré boli predložené do Národnej rady, nespĺňa nič. V poslednom období sa veľmi intenzívne venoval vzdelávaniu na Zdravotníckej univerzite, kde v hodnosti kvestora si urobil PhD., ktoré pochybujem, že bolo z oblasti, ktorú by vedel využiť v Národnej banke Slovenska. Dovolím si ešte povedať, že jeho vyjadrenie, že chce založiť nejakú zdravotnú poisťovňu, ktorá by bola dohliadaná Národnou bankou Slovenska, je – povedané naozaj ľudovo – mimo misu. Čiže keď ešte niekto o niečom pochybuje, tak toto vyjadrenie podľa môjho názoru dostatočne diskvalifikuje na výkon funkcie viceguvernéra, lebo keď niekto niečo takéto povie, tak je lepšie, keby nehovoril nič. Národná banka naozaj nemá žiadne legislatívne ani iné dopady na zdravotné poisťovne a na tento systém, takže neviem, jednoducho som to nepochopil a možno je to môj problém teda. A pokiaľ ide ešte o poslednú vec – znalosť angličtiny, ktorá je v materiáloch uvádzaná na úrovni B1, čiže basic 1 – úplne elementárna znalosť – neviem si predstaviť, že s touto znalosťou by zastupoval Národnú banku v orgánoch SSM, v orgánoch EBA alebo niekde inde, čo pre viceguvernéra, pokiaľ by mal vykonávať funkcie dohľadu, je nevyhnutné. Čiže bol by som veľmi nerád, keby sa Národná banka dožila toho, že niekto tam príde bez tlmočníka, lebo tlmočníci sa tam nenesia a absolútne nevie o čom je reč. Takže to naozaj by nebolo dobré. Ale hovorím – nie je to moja vec, ja nemám žiaden vplyv na to, ako sa vyberá viceguvernér, guvernér, nikto sa ma na to nikdy nepýtal, takže je to naozaj politická nominácia a je na zvážení pána prezidenta, aby posúdil schopnosť obidvoch kandidátov, či už kandidáta na guvernéra, kandidáta na viceguvernéra z hľadiska vzdelania a náležitej odbornej vedomosti a skúsenosti, odbornej spôsobilosti vykonávať túto funkciu v prospech Slovenska. To je to dôležité, aby naozaj to Slovensko bolo dostatočne reprezentatívne zastúpené na týchto medzinárodných fórach, lebo hlavne je Národná banka už teraz o medzinárodných fórach, menej do vnútra ekonomiky. Do vnútra ekonomiky je to hlavne ochrana spotrebiteľa, dohľad nad nebankovým sektorom – sektorom, ktorým nie sú banky – a inštitúciami v bankovom sektore, ktoré nespĺňajú kritériá pre to, aby boli dohliadané v rámci SSM. Takže ďakujem pekne, toľko.

Martina Vráblik Solčányiová, hovorkyňa NBS

V prípade že nie sú ďalšie otázky, tak ďakujem veľmi pekne za účasť.

Jozef Makúch, guvernér NBS

Takže ešte pekné Vianoce!